

Očakávania od budúceho prváka - Školská zrelosť

Čo je školská zrelosť ?

Školskú zrelosť vo všeobecnosti chápeme ako **dosiahnutie takého stupňa vývinu dieťaťa, ktorý mu umožňuje zúčastniť sa výchovno-vzdelávacieho procesu bez väčších komplikácií, najlepšie s radosťou a nadšením.**

Ako sa prejavuje ?

Odolnosťou voči záťaži, schopnosťou sústrediť sa (15 – 20 minút) a emočnou stabilitou.

Posudzuje sa v oblastiach:

- *Telesný a zdravotný stav*
- *Poznávacie funkcie*
- *Pracovné predpoklady a návyky*
- *Osobnostná zrelosť*

Telesný a zdravotný stav

Posúdenie telesnej pripravenosti na školskú dochádzku je v kompetencii detského lekára. Pozornosť treba venovať vzrastovo menším deťom, u ktorých sa môže prejavovať nižšia odolnosť voči psychickej a fyzickej záťaži a rýchlejšia unaviteľnosť. Dôležité je overiť školskú zrelosť

u **predčasne narodených** detí, detí s **nízkou pôrodnou hmotnosťou** (časté poruchy pozornosti a aktivity) a detí s **častou chorobnosťou** (znížený výkon spôsobený chýbajúcim výkladom učiva).

Poznávacie funkcie: **motorika, reč, vnímanie, základné matematické predstavy**

Hrubá motorika - rozvíja sa pri prirodzenom pohybe, športe, sebaobslužných zručnostiach (oblekanie, obúvanie...), domácich prácach.

Jemná motorika - potrebná pre zvládnutie **písania**. Rozvíja sa pri hre so stavebnicami, modelovaní, navliekaní korálok, strihaní, kreslení...

Poznávacie funkcie

Reč – gramaticky správna, dostatočná slovná zásoba (okolo 2000 slov). Zrelé dieťa sformuluje otázku, odpovedá na ňu, informuje o svojich zážitkoch, pocitoch, prianiach (tvorí vety). Prerozpráva krátku rozprávku – zachová dej. Pochopí a zrealizuje pokyny (napríklad: „Vezmi modrú pastelku“)

Sluchové vnímanie – vplyv na **čítanie a písanie**. Rozvíjame počúvaním rozprávok, príbehov.

Sluchová diferenciacia – dieťa určí, či sa dve slová rýmujú, rozlíši dvojice slov (mrak – drak)

Sluchová analýza – **syntéza** – dokáže určiť začiatočnú a poslednú hlásku v slove, jednoslabičné slovo rozloží na hlásky(P – E – S)

Sluchová pamäť – zopakuje vetu zloženú z piatich slov

Zrakové vnímanie – vplyv na rozvoj reči, myslenia, koordinácie oko – ruka, priestorovej orientácie a základnej matematickej predstavivosti (zapamätávanie číslíc a písmen). Vnímanie zrakom možno rozvíjať úlohami, kedy deti vyhľadávajú objekty na obrázku alebo odlišujú prekrývajúce sa obrázky, posudzujú zhodu a odlišnosti dvoch obrázkov. Túto oblasť možno rozvíjať i hrami ako je pexeso, domino alebo stavanie stavebníc podľa predlohy.

Vnímanie priestoru – vplyv na čítanie, písanie matematiku. Dieťa zvláda pojmy hore, dole, vpravo, vľavo, vpredu, vzadu, ďaleko, blízko.

Vnímanie času – vie pomenovať deje a činnosti typické pre určitú časť dňa, rozumie pojmom včera, zajtra, nakoniec.

Základné matematické zručnosti – dôležité pri tvorbe matematických číselných predstáv. Dieťa dokáže *porovnávať* (malý, veľký), *triediť* (podľa druhu, tvaru, veľkosti). Zvládne *zoraďovanie* podľa veľkosti (malý, väčší, najväčší) alebo množstva (menej, viac, najviac). Zoradí 5 prvkov podľa veľkosti od najmenšieho po najväčší a naopak. Vie určiť množstvo o jedno viac alebo menej, orientuje sa v číselnom rade do 6, vie pomenovať kruh, trojuholník, štvorec a obdĺžnik.

Pracovné predpoklady a návyky

Záujem o učenie – základ pre rozvoj poznávacích schopností. U dieťaťa musí byť vyvinutá schopnosť **koncentrovať sa** (aspoň 15 – 20 minút), ide o tzv. zámernú pozornosť. **Problém je , keď dieťa stráca záujem, odbieha od hry (činnosti), nič nedokončí.** *Práceschopnosť* žiaka súvisí s *jeho centrálnou nervovou sústavou, zrelosťou osobnosti a spôsobom výchovy*. Zmysel **pre povinnosť a zodpovednosť** sa dá rozvíjať ak dieťa učíme dodržiavať pravidlá (pri hre), zadávať jednoduché úlohy (uprac hračky), prebúdzat' záujem o rôzne činnosti (ručné práce) a postupne pridávať cvičenia z detských časopisov alebo pracovných zošitov.

Osobnosť dieťaťa

Aj keď je každé dieťa iné, škola očakáva istú mieru emocionálnej stability – veku primerané zvládanie emócií, sebaovládanie a odolnosť voči frustrácii. Dieťa je schopné začleniť sa do kolektívu, odlúčiť sa od rodiny, rešpektovať autoritu učiteľa.

Sociálne zručnosti - dokáže spolupracovať, dodržiavať pravidlá, komunikovať (požiadať o pomoc)

- reagovať na pokyny učiteľa
- rozlišovať medzi hrou a úlohami
- ovládať sebaobslužné činnosti (obliekanie, obúvanie, hygienické návyky)
- poznať a upratať si svoje veci

Obdobie nástupu dieťaťa so školy patrí medzi najvýznamnejšie vývinové etapy dieťaťa. Pre väčšinu detí je vstup do školy veľkou záťažou. Škola predstavuje pre dieťa situáciu, v ktorej sa uplatňuje predovšetkým svojim výkonom a podľa neho sa mu dostáva ocenenia. V prípade, že sa ukáže, že nie je zrelé, dostatočne pripravené, môže požiadať o odklad povinnej školskej dochádzky.

Ak nemáte istotu, že je Vaše dieťa pripravené plniť požiadavky základnej školy, poprípade učiteľky v materskej škole avizujú isté znaky nezrelosti dieťaťa, máte možnosť obrátiť sa na **Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie** (u detí zdravotne postihnutých na **Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva**), ktoré môže odporučiť odklad povinnej školskej dochádzky.

Čo je odklad povinnej školskej dochádzky?

Každé dieťa, ktoré k 31. augustu dovърší šesť rokov, začína od 1. septembra plniť povinnú školskú dochádzku a to nástupom do prvého ročníka ZŠ. Výnimku tvoria deti, ktoré napriek tomu, že dovърšíli 6. rok života, nedosahujú školskú spôsobilosť. Takéto deti spravidla majú odklad povinnej školskej dochádzky o 1 rok. Zo zákona je možné u ťažšie postihnutých detí povoliť odklad dvakrát, čo znamená, že dieťa, ktoré dosiahne 8 rokov, musí byť bez výnimky zaškolené.

Kedy je vhodné odložiť dieťaťu povinnú školskú dochádzku?

Odklad povinnej školskej dochádzky sa odporúča v prípadoch, kedy dieťa nedosahuje školskú spôsobilosť a hrozí riziko nezvládnutia požiadaviek, ktoré sú na dieťa kladené v 1. ročníku ZŠ.

Dosiahnuť školskú spôsobilosť znamená dosiahnuť taký stupeň vývoja po stránke rozumovej, sociálnej a emocionálnej, ktorý umožní dieťaťu úspešne si osvojovať školské vedomosti a zručnosti. Zároveň je však potrebné zvážiť mieru efektivity predĺženia pobytu dieťaťa v MŠ. Ku každému prípadu posúdenia pripravenosti dieťaťa na školu je potrebné pristupovať individuálne a to s ohľadom na vývinovú úroveň dieťaťa, jeho osobnosť, rodinné zázemie a ďalšie špecifiká.

Zaškolenie nezrelého dieťaťa alebo naopak neopodstatnené odloženie povinnej školskej dochádzky nesie so sebou výrazné riziká a to najmä v podobe ťažkostí v učení i správaní, ktoré môžu negatívne poznačiť osobnosť dieťaťa na celý život.

Mariana Sláviková

Školský špeciálny pedagóg

Zdroje:

<http://www.ppprk.sk/materialy-2/zapisy-prvakov/skolska-zrelost-a-pripravenost/>

<https://eduworld.sk/cd/zanet-kollarova/3302/skolska-zrelost-co-vsetko-by-mal-ovladat-buduci-prvak>